

מראי מקומות - יבמות

מה:

יכול לעשותו עבד בע"כ, א"כ מה שייך לומר דאם אינו רוצה דמגלגלין עמו וכו', הרי יכול למולו על כרחו. ותי' דמיירי דאינו רוצה לכופו, או שאינו יכול לו שאינו רוצה להנהיג עצמו כלל בדת ישראל ומה יעשה לו. והביא ראי' למהלך זה, שהרי רשב"א עצמו ס"ל דאין משהין אותו בא"י משום הפסד טהרות, והוא ודאי ס"ל דיכול לעשותו עבד בע"כ, וא"כ עכצ"ל דאף דמן הדין יכול לעשותו עבד בע"כ, אבל מ"מ שייך להיות מצב שלא ירצה לעשות כן.

ג. ר' יוסי אומר גר שנתגייר כקטן שנולד דמי

כ' הערוך לנה, דודאי כ"ע מודו דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ולכן אין דין קורבה בגוים. וכ' ב' ביאורים במח' ת"ק ור' יוסי-א', דת"ק סובר, דאף דקטן שנולד דמי, מ"מ לא חשבינן כאילו לא חי מקודם, אלא כאילו חי, ומת, והדר נולד, ולכן שפיר שייך לעונשו במה שחטא בחייו הראשונים. ור' יוסי ס"ל דקטן שנולד דמי שלא חי כלל מקודם, ולכן אין עליו עונש כלל. ב', דת"ק סבר דרק בדיני אדם חשבינן לי' כקטן שנולד, ולא בדיני שמים. ור' יוסי ס"ל דאפי' בדיני שמים נחשב כקטן שנולד (וצע"ק כוונתו בזה, דלכאו' הכל מודים דמדאורייתא מותר בנשואין לקרובין, ואם בדיני שמים אינו כקטן שנולד, למה מותר ולכאו' כוונתו הוא דבענייני שמים, כלומר עונשים וכדו', אינו כקטן שנולד, אבל כלפי כל ענייני האי עלמא הוי כקטן שנולד, וצ"ע).

ד. מפני ששהו עצמם להכנס תחת כנפי השכינה

הק' הקריינא דאגרתא (ב', רצ"ט), הא לכאו' קיים מ"ד זו בשי' ר' יוסי דגר שנתגייר כקטן שנולד דמי, ולכן אינו נענש על מה שעשה קודם שנתגייר. וא"כ, למה נענש על מה ששהו וכו', הרי זה ג"כ ה' קודם שנתגייר. וביאה, דהא דאינו נענש על מה שעשה כשהי' נכרי, היינו משום דכיון דעכשיו ישראל הוא, הרי אינו מצווה כלל בז' מצוות, ואף דנצטווה בהם באמת, הרי זה מדיני תורה, ולא מחמת הדין ז' מצוות. אבל כל זה רק בז' מצוות, אבל מה שאיחר מלהיות ישראל, זהו פגיעה וזלזול בקדושת ישראל, ועוולה הוא [ואע"פ שאינו מצווה בזה כל זמן שהוא נכרי, אבל מ"מ חטא הוא לן], ונתבע ע"ז כשנעשה ישראל.

א. והגר זה גר תושב

פרש"י, שקבל עליו שלא לעבוד ע"ז, והזהירו הכתוב על השבת, דמחלל את השבת כעובד ע"ז. והק' תוס', א"כ נפישו להו מז' מצוות, ומשמע בע"ז (סד) דבז' מצוות שנצטוו בני נח הוי גר תושב. ועוד, הא קיי"ל דעכו"ם ששבת חייב מיתה. ולכן ביארו התוס' דכוונת הגמ' דעשה מלאכה בשביל ישראל. וכ' הערוך לנר ליישב שי' רש"י, דהי' ק' לו קו' תוס' בע"ז שם, דמאי רבותא לקבל עליו ז' מצוות, הלא גם כשהי' נכרי הי' מצווה בז' מצוות, ונהרג אם אינו מקיימם. וביאר דהחילוק בין נכרי לגר תושב הוא, דנכרי צריך רק לקיים הז' מצוות ממש, אבל כשנעשה גר תושב צריך לקבל ז' מצוות כמו שמקיים אותן ישראל, וכיון דבישראל שוה מחלל שבת לעובד ע"ז, צריכין לקיים שבת. אלא דהוסיף דמסברא זה לחודי' לא היינו מחייבין אותו לקיים שבת, אלא משום דכתיב קרא דינפש בן אמתה, ונקט רש"י הסברא דמחלל שבת דומה לע"ז כדי ליתן טעם למה דרש"י כן, ע"ש לבאורו. ומה שהק' תוס' מגוי ששבת, ביאר הער"ל דזה לא קשה, א', משום דעדיין יכול לעשות מלאכה דאוכל נפש או דבר האבד [תלוי במח' תנאים בכריתות], וב', הא להדיא צייתה התורה דחייב לקיים שבת, ולכן פשוט דאיסורא דגוי ששבת אינו נוגע לו.

ובשי' התוס', כ' הרשב"א דהגם דבדרך כלל אמרי' דאמירה לעכו"ם שבות, הכא גזה"כ הוא, דאסור מן התורה לגר תושב לעשות מלאכה בשביל ישראל בשבת. וע' בהמשך דבריו, ומשמע דמה שעושה בשביל ישראל, היכא דאין הישראל מצווה או אינו עושה על דעת הישראל [כעבד, דאמרי' דלעולם עושה על דעת רבן]. (אולם, מדברי תוס' משמע קצת דאפי' אם אינו מצווה, אלא דצריך למונעו מלעשות מלאכה בשביל ישראל, וע"ע בתוס' ישנים דהאיסור הוא על ישראל לצוות לו לעשות מלאכתו).

ב. הלוקח עבד מן העכו"ם ולא רצה

למול, מגלגל עמו עד י"ב חודש

הק' הרמב"ן (בתחלת הסוגיא), בשלמא לשי' הרי"ף, דאין אדם יכול לכופו עבדו למול, א"ש. אבל לשי' רש"י, דכל הנדון בהגמ' לעיל הי' רק אם יכול לשחררו על כרחו, אבל ודאי